

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. balandžio 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – ESS 2 straipsnis – Europos Sąjungos vertybės – Teisinė valstybė – ESS 49 straipsnis – Įstojimas į Sąjungą – Nesumažėjęs Sąjungos vertybių apsaugos lygis – Veiksminga teisminė apsauga – ESS 19 straipsnis – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Taikymo sritis – Valstybės narės teisėjų nepriklausomumas – Skyrimo tvarka – Ministro Pirmininko įgaliojimai – Teisėjų skyrimo komiteto dalyvavimas“

Byloje C-896/19

dėl *Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali* (Civilinių bylų teismo pirmoji kolegija, įgyvendinanti konstitucinę jurisdikciją, Malta) 2019 m. lapkričio 25 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. gruodžio 5 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Repubblika

prieš

Il-Prim Ministru,

dalyvaujant

WY,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Vilaras, M. Ilešič ir N. Piçarra, teisėjai C. Toader, M. Safjan, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, P. G. Xuereb ir L. S. Rossi (pranešėja),

generalinis advokatas G. Hogan,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. spalio 27 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Repubblika*, atstovaujamos advokatų J. Azzopardi, S. Busuttil ir T. Comodini Cachia,
- Maltos vyriausybės, atstovaujamos V. Buttigieg ir A. Buhagiar, padedamų advokatų D. Sarmiento Ramirez-Escudero ir V. Ferreres Comella,

* Proceso kalba: maltiečių.

- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet, M. Jacobs ir L. Van den Broeck,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos K. Bulterman ir C. S. Schillemans,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir S. Żyrek,
- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos C. Meyer-Seitz, H. Shev, H. Eklinder, R. Shahsavan Eriksson, A. M. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, O. Simonsson ir J. Lundberg,
- Europos Komisijos, iš pradžių atstovaujamos K. Mifsud-Bonnici, P. J. O. Van Nuffel, H. Krämer ir J. Aquilina, vėliau – K. Mifsud-Bonnici, P. J. O. Van Nuffel ir J. Aquilina,

susipažinęs su 2020 m. gruodžio 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 19 straipsnio ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant asociacijos *Repubblika*, kuri Maltoje įregistruota kaip juridinis asmuo ir kurios tikslas – skatinti teisingumo ir teisinės valstybės apsaugą šioje valstybėje narėje, ir *Il-Prim Ministru* (Ministras Pirmininkas, Malta) ginčą dėl *actio popularis*, kuriuo, be kita ko, ginčijama Maltos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) nuostatų, reglamentuojančių teisėjų skyrimo tvarką, atitikties Sąjungos teisei.

Teisinis pagrindas

- 3 Konstitucijos VIII skyriuje pateiktos su teismais susijusios nuostatos, reglamentuojančios ir teisėjų skyrimo tvarką.
- 4 Konstitucijos VIII skyriaus 96 straipsnyje numatyta:

„1. *Imħallfin* (aukštesnės instancijos teismų teisėjai) skiria Respublikos Prezidentas, atsižvelgdamas į Ministro Pirmininko nuomonę.

2. Asmuo gali būti paskirtas aukštesnės instancijos teismo teisėju, tik jeigu bent dvylika metų arba laikotarpis, kurie kartu sudaro bent dvylika metų, vertėsi advokato veikla Maltoje arba dirbo magistratu (žemesnės instancijos teismo teisėju) Maltoje, arba per šį laikotarpį pakaitomis vertėsi šių abiejų rūšių veikla.

3. Nepažeidžiant 4 dalies nuostatų, prieš Ministrui Pirmininkui pateikiant nuomonę pagal 1 dalį dėl aukštesnės instancijos teismo teisėjo (išskyrus *Prim Imħallef* – vyriausiojo teisėjo) paskyrimo, pagal Konstitucijos 96A straipsnį įsteigtas Teisėjų skyrimo komitetas turi būti atlikęs vertinimą pagal 96A straipsnio 6 dalies c, d arba e punktą.

4. Nepažeidžiant 3 dalies nuostatų, Ministras Pirmininkas turi teisę nuspręsti neatsižvelgti į 3 dalyje nurodyto vertinimo rezultatus:

jeigu po to, kai pasinaudoja šioje dalyje jam suteiktais įgaliojimais, jis pats arba *Ministru responsabbli għall-ġustizzja* (už teisingumą atsakingas ministras):

- a) per penkias dienas *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta* (Oficialusis leidinys) paskelbia pareiškimą apie sprendimą pasinaudoti šiais įgaliojimais ir nurodo priežastis, lėmusias tokio sprendimo priėmimą; ir
- b) perskaito pareiškimą dėl minėto sprendimo *Kamra tad-Deputati* (Atstovų Rūmai), paaiškindamas priežastis, kuriomis grindžiamas toks sprendimas, ne vėliau kaip per antrą posėdį po to, kai Respublikos Prezidentui buvo pateikta nuomonė pagal 1 dalį;

vis dėlto šios dalies pirmoji sąlyga netaikoma skiriant vyriausiąją teisėją.“

5 Konstitucijos 96A straipsnis suformuluotas taip:

„1. Teisėjų skyrimo komitetas (toliau šiame straipsnyje – Komitetas) yra pagal Konstitucijos 101A straipsnį įsteigtos *Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-ġustizzja* (Aukščiausioji teisingumo taryba) pakomitetis, kurį sudaro:

- a) vyriausiasis teisėjas;
- b) *Avukat Ġenerali* (generalinis prokuroras);
- c) *Awditur Ġenerali* (valstybės kontrolierius);
- d) *Kummissarju għall-Investigazzjonijiet Amministrattivi* (administracinių tyrimų komisaras – ombudsmenas); ir
- e) *Kamra tal-Avukati* (Advokatų taryba) pirmininkas:

<...>

2. Komitetui pirmininkauja vyriausiasis teisėjas arba, jo nesant, pagal 3 dalies d punktą jį pavaduojantis teisėjas.

3. a) Asmuo negali pretenduoti į Komiteto nario pareigas ar negali toliau jų eiti, jeigu jis yra ministras, valstybės sekretorius, Atstovų Rūmų narys, vietos valdžios institucijos narys, politinės partijos narys arba kandidatas juo tapti:

<...>

4. Vykdydami savo funkcijas Komiteto nariai veikia visiškai savarankiškai ir joks asmuo ar institucija negali jiems duoti nurodymų ar jų kontroliuoti.

<...>

6. Komiteto funkcijos yra šios:

- a) gauti ir išnagrinėti paraiškas, kurias teikia asmenys, siekiantys būti paskirti eiti aukštesnės instancijos teismų teisėjų (išskyrus vyriausiojo teisėjo) arba žemesnės instancijos teismų teisėjų pareigas, išskyrus paraiškas, teikiamas asmenų, kuriems taikomas e punktas;

- b) vesti nuolatinį a punkte nurodytų paraiškų ir su jomis susijusių aktų registrą; registras yra slapta ir gali būti prieinamas tik Komiteto nariams, Ministrui Pirmininkui ir už teisingumą atsakingam ministrui;
- c) rengti pokalbius ir atlikti kandidatų į pirma minėtas pareigas vertinimą taip, kaip jam atrodo tinkama, ir šiuo tikslu bet kurios valdžios institucijos prašyti visos, jo nuomone, pagrįstai reikalingos informacijos;
- d) per ministrą, atsakingą už teisingumą, konsultuoti Ministrą Pirmininką dėl atlikto kandidatų tinkamumo ir nuopelnų vertinimo, kiek tai susiję su jų paskyrimu į minėtas pareigas;
- e) Ministro Pirmininko prašymu konsultuoti dėl asmenų, kurie jau eina generalinio prokuroro, valstybės kontrolieriaus, administracinių tyrimų komisaro (ombudsmeno) pareigas, arba dėl žemesnės instancijos teismų teisėjų, kuriuos ketinama skirti eiti teisėjo pareigas, tinkamumo ir nuopelnų;
- f) teikti konsultacijas, kurių kartkartėmis gali paprašyti už teisingumą atsakingas ministras, dėl paskyrimo į bet kurias kitas teisėjo pareigas ar pareigas teisminėje institucijoje;

d punkte nurodytas vertinimas atliekamas ne vėliau kaip per šešiasdešimt dienų nuo to momento, kai Komitetas gauna suinteresuotojo asmens paraišką, o e ir f punktuose nurodyta konsultacija suteikiama ne vėliau kaip per trisdešimt dienų nuo prašymo dėl konsultacijos pateikimo dienos arba per kitą terminą, kurį už teisingumą atsakingas ministras (su Komiteto pritarimu) nutarimu nustato *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta* (Oficialusis leidinys).

7. Komiteto veikla yra konfidenciali ir turi vykti uždareame posėdyje; nė vienas Komiteto narys ar sekretorius negali būti kviečiamas liudyti teisme ar kitoje institucijoje dėl bet kurio gauto dokumento arba dėl bet kokio Komiteto aptarto, gauto ar pateikto klausimo.

8. Komitetas pats nustato savo darbo tvarką ir, gavęs už teisingumą atsakingo ministro pritarimą, turi paskelbti savo vertinimo kriterijus.“

6 Konstitucijos 97 straipsnyje nustatyta:

„1. Nepažeidžiant šio straipsnio nuostatų, aukštesnės instancijos teismų teisėjai nustoja eiti pareigas, kai jiems sueina šešiasdešimt penkeri metai.

2. Aukštesnės instancijos teismų teisėjus gali atleisti tik Respublikos Prezidentas Atstovų Rūmų siūlymu, už kurį balsuoja ne mažiau kaip du trečdaliai visų narių ir kuris grindžiamas įrodytu negalėjimu vykdyti teisėjo funkcijų (dėl fizinės arba protinės negalios arba bet kurių kitų priežasčių) arba įrodytu netinkamu elgesiu.

3. Parlamentas gali įstatymu reglamentuoti siūlymo atleisti aukštesnės instancijos teismų teisėjus teikimo tvarką, taip pat jų negalios arba netinkamo elgesio tyrimo ir įrodinėjimo tvarką pagal ankstesnės dalies nuostatas.“

7 Konstitucijos 100 straipsnyje numatyta:

„1. Žemesnės instancijos teismų teisėjus skiria Respublikos Prezidentas, atsižvelgdamas į Ministro Pirmininko nuomonę.

2. Asmuo gali būti paskirtas žemesnės instancijos teismo teisėju arba eiti tokias pareigas, tik jeigu bent septynerius metus arba laikotarpius, kurie kartu sudaro bent septynerius metus, vertėsi advokato veikla Maltoje.

3. Nepažeidžiant šio straipsnio 4 dalies nuostatų, žemesnės instancijos teismų teisėjai nustoja eiti pareigas, kai jiems sueina šešiasdešimt penkeri metai.

4. Konstitucijos 97 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatos taikomos žemesnės instancijos teismų teisėjams.

5. Nepažeidžiant 6 dalies nuostatų, prieš Ministrui Pirmininkui pateikiant nuomonę pagal 1 dalį dėl žemesnės instancijos teismo teisėjo skyrimo, pagal Konstitucijos 96A straipsnį įsteigtas Teisėjų skyrimo komitetas turi atlikti vertinimą pagal 96A straipsnio 6 dalies c, d arba e punktą.

6. Nepažeidžiant 5 dalies nuostatų, Ministras Pirmininkas turi teisę nuspręsti neatsižvelgti į 5 dalyje nurodyto vertinimo rezultatus:

jeigu po to, kai Ministras Pirmininkas pasinaudoja šioje dalyje jam suteiktais įgaliojimais, jis pats arba už teisingumą atsakingas ministras:

- a) per penkias dienas *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta* (Oficialusis leidinys) paskelbia pareiškimą apie sprendimą pasinaudoti šiais įgaliojimais ir nurodo priežastis, lėmusias tokio sprendimo priėmimą; ir
- b) perskaito pareiškimą dėl minėto sprendimo Atstovų Rūmuose, paaškindamas priežastis, kuriomis grindžiamas toks sprendimas, ne vėliau kaip per antrą posėdį po to, kai Respublikos Prezidentui buvo pateikta nuomonė pagal 1 dalį.“

8 Konstitucijos 101B straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Sudaromas aukštesnės instancijos teismų ir žemesnės instancijos teismų teisėjų komitetas, <...> kuris yra Aukščiausios teisingumo tarybos pakomitetis, sudarytas iš trijų teisėjų, kurie nėra Aukščiausios teisingumo tarybos nariai ir yra renkami iš aukštesnės instancijos teismų ir žemesnės instancijos teismų teisėjų tarpo pagal Aukščiausios teisingumo tarybos priimtus nuostatus; taigi per žemesnės instancijos teismų teisėjų drausminę procedūrą du iš trijų narių turi būti žemesnės instancijos teismų teisėjai, o per aukštesnės instancijos teismų teisėjų drausminę procedūrą du iš trijų narių turi būti aukštesnės instancijos teismų teisėjai.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 2019 m. balandžio 25 d. *Repubblica*, remdamasi Konstitucijos 116 straipsniu, pareiškė ieškinį – *actio popularis* – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, juo prašė konstatuoti, kad dėl esamos teisėjų skyrimo sistemos, reglamentuotos Konstitucijos 96, 96A ir 100 straipsniuose, Maltos Respublika pažeidė įsipareigojimus, kurie nustatyti, be kita ko, siejamose ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Chartijos 47 straipsnio nuostatose. Ji taip pat prašė pripažinti visus teisėjų paskyrimus pagal esamą sistemą, įvykdytus per šiuo ieškiniu pradėtą procesą, niekiniais ir nesukeliančiais pasekmių, ir nurodyti, kad kiti teisėjai nebūtų skiriami, išskyrus tuos atvejus, kai laikomasi 2018 m. gruodžio 17 d. Europos demokratijos per teisę komisijos (toliau – Venecijos komisija) nuomonėje Nr. 940/2018 dėl konstitucinių nuostatų, valdžių atskyrimo ir teismų bei teisėsaugos institucijų nepriklausomumo Maltoje (CDL-AD (2018)028) pateiktų rekomendacijų ir ESS 19 straipsnio 1 dalies bei Chartijos 47 straipsnio.
- 10 Grįsdama savo prašymą *Repubblica* teigia, kad Ministro Pirmininko diskrecija skirti teisėjus, kuri matyti iš Konstitucijos 96, 96A ir 100 straipsnių, kelia abejonių dėl tokių teisėjų nepriklausomumo. Šiuo klausimu ji pabrėžia, kad keletas nuo 2013 m. paskirtų teisėjų aktyviai dalyvavo *Partit laburista* (Darbo partija), kuri yra valdžioje, arba buvo paskirti taip, kad būtų galima įtarti politinės valdžios kišimąsi į teisminę valdžią.

- 11 *Repubblica* taip pat pažymi, kad konkrečiai ginčija visus 2019 m. balandžio 25 d. paskyrimus, susijusius su trimis žemesnės instancijos teismų teisėjais, paskirtais eiti aukštesnės instancijos teismų teisėjų pareigas, ir trimis naujais žemesnės instancijos teismų teisėjais (toliau – 2019 m. balandžio 25 d. paskyrimai), taip pat bet kokią kitą galimą vėlesnį paskyrimą. Šiuo klausimu ji tvirtina, kad šie paskyrimai buvo įvykdyti pažeidžiant 2018 m. gruodžio 17 d. Venecijos komisijos nuomonę Nr. 940/2018.
- 12 Ministras Pirmininkas, priešingai, mano, kad 2019 m. balandžio 25 d. paskyrimai atitinka Konstituciją ir Sąjungos teisę. Anot jo, nėra jokio skirtumo tarp šių paskyrimų ir bet kurio kito teisėjų paskyrimo, įvykdyto nuo Konstitucijos priėmimo 1964 m., išskyrus aplinkybę, kad, kitaip nei paskyrimų iki 2016 m. atveju, kandidatų, pateiktų 2019 m., tinkamumą atitinkamoms pareigoms vertino pagal Konstitucijos 96A straipsnį įsteigtas Teisėjų skyrimo komitetas. Taigi *Repubblica* pateikti argumentai iš tikrųjų susiję su bet kuriuo iki šiol įvykdytu teisėjų paskyrimu.
- 13 Ministro Pirmininko teigimu, nagrinėjama skyrimo tvarka atitinka ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Chartijos 47 straipsnio reikalavimus, kaip juos yra išaiškinęs Teisingumo Teismas.
- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šiuo atveju klausimas, kurį Teisingumo Teismas turėtų išnagrinėti, atsižvelgdamas į ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, susijęs su diskrecija, kuri pagal Konstitucijos 96, 96A ir 100 straipsnius suteikta Ministrui Pirmininkui teisėjų skyrimo procedūroje. Be to, jo nuomone, kyla klausimas, ar 2016 m. priimta Konstitucijos pataisa pagerino nagrinėjamą procedūrą.
- 15 Šiomis aplinkybėmis *Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali* (Civilinių bylų teismo pirmoji kolegija, įgyvendinanti konstitucinę jurisdikciją, Malta) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
  - „1. Ar ESS 19 straipsnio 1 dalies [antra pastraipa] ir [Chartijos] 47 straipsnis (taikomi atskirai arba kartu) turi būti laikomi taikytiniais, sprendžiant dėl [Maltos] Konstitucijos 96, 96A ir 100 straipsnių teisėtumo?
  2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar Ministro Pirmininko įgaliojimai Maltos teisėjų skyrimo procedūroje turi būti laikomi atitinkančiais ESS 19 straipsnio 1 dalį ir [Chartijos] 47 straipsnį, taip pat atsižvelgiant į Konstitucijos 96A straipsnį, kuris įsigaliojo 2016 m.?
  3. Jei Ministro Pirmininko įgaliojimai būtų laikomi nesuderinamais, ar į tai turėtų būti atsižvelgiama vykdant paskyrimus ateityje, ar vis dėlto tai turėtų paveikti ir ankstesnius paskyrimus?“

Prašymas taikyti pagreitintą procedūrą ir procesas Teisingumo Teisme

- 16 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali* (Civilinių bylų teismo pirmoji kolegija, įgyvendinanti konstitucinę jurisdikciją) prašė, kad šiam jos prašymui priimti prejudicinį sprendimą būtų taikoma pagreitinta procedūra pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį.
- 17 Grįsdamas savo prašymą nacionalinis teismas iš esmės teigė, kad šioje byloje nagrinėjami klausimai yra nacionalinio intereso dalykas, nes atsakymas į juos gali turėti įtakos teisiniam saugumui, susijusiam su įvairių Maltos teismų, įskaitant 2019 m. balandžio mėn. paskirtų teisėjų, jau priimtais sprendimais, taip pat Maltos teismų sistemos pagrindams ir tęstinumui. Jis priduria, kad artimiausiu metu keli teisėjai sulauks pensinio amžiaus ir kad jeigu nagrinėjant šią bylą tokių teisėjų nepakeis kiti, dėl šios situacijos atsiradęs spaudimas pareigas einančių teisėjų veiklai gali pakenkti pagrindinei teisei į teisingą bylos nagrinėjimą per protingą terminą.

- 18 Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų išnagrinėta greitai.
- 19 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tokia pagreitinta procedūra yra procesinė priemonė, taikytina ypatingos skubos atvejais (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 48 punktas).
- 20 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad pagreitinta procedūra gali būti netaikoma, kai dėl byloje kilusių teisinių problemų jautrumo ir sudėtingumo sunku taikyti tokią procedūrą, ypač kai neatrodo tinkama sutrumpinti rašytinę proceso Teisingumo Teisme dalį (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 49 punktas).
- 21 Nagrinėjamu atveju Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, 2019 m. gruodžio 19 d. nusprendė atmesti šio sprendimo 16 punkte nurodytą nacionalinio teismo prašymą.
- 22 Visų pirma pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, jog pagrindinė byla nėra tokia skubi, kad pateisintų laikinųjų apsaugos priemonių taikymą. Be to, Teisingumo Teismo sprendimo šioje byloje pasekmių Maltos teismų sistemai svarba pati savaime nėra priežastis, dėl kurios būtų reikalinga skuba, siekiant pateisinti bylos nagrinėjimą taikant pagreitintą procedūrą. Galiausiai šioje byloje keliami opūs ir sudėtingi klausimai, pateisinantys tai, kad nebūtų nukrypta nuo prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo procedūrai taikomų įprastų procedūrinių taisyklių.
- 23 Tą pačią dieną Teisingumo Teismo pirmininkas taip pat nusprendė nagrinėti šią bylą prioritetine tvarka pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį.
- 24 2020 m. spalio 27 d. posėdyje Teisingumo Teismas buvo informuotas apie tai, kad 2020 m. liepos mėn., atsižvelgus į 2018 m. gruodžio 17 d. Venecijos komisijos nuomonėje Nr. 940/2018 pateiktas rekomendacijas dėl teisėjų skyrimo tvarkos, buvo priimtose tam tikros Konstitucijos pataisos ir kad šios pataisos buvo įvertintos 2020 m. spalio 8 d. šios komisijos nuomonėje Nr. 993/2020 dėl dešimties įstatymų ir įstatymų projektų, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama 2018 m. gruodžio 17 d. Venecijos komisijos nuomonėje išdėstyti pasiūlymai dėl teisės aktų [CDL-AD (2020)019].

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 25 Lenkijos Respublika mano, kad prejudiciniai klausimai yra nepriimtini dėl dviejų priežasčių.
- 26 Ši vyriausybė visų pirma pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus tam, kad atsižvelgdamas į atsakymus į juos galėtų priimti sprendimą dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų Maltos teisės nuostatų atitikties Sąjungos teisei. Pagal SESV 258 ir 259 straipsnius suteikta kompetencija vertinti nacionalinės teisės nuostatų atitikties Sąjungos teisei tenka tik Teisingumo Teismui, o ne nacionaliniams teismams, ir tik Europos Komisija arba valstybė narė gali pradėti procesą pagal šias Sąjungos teisės nuostatas. Taigi nacionalinis teismas, remdamasis per prejudicinę procedūrą pateiktu Sąjungos teisės aiškinimu, negali spręsti dėl nacionalinės teisės atitikties Sąjungos teisei, nes pats Teisingumo Teismas nemano esąs kompetentingas vykdyti tokią atitikties kontrolę pagal prejudicinę procedūrą; priešingu atveju būtų

apeinama SESV 258 ir 259 straipsniuose numatyta procedūra. Taigi Teisingumo Teismo pateiktas Sąjungos teisės išaiškinimas šiame procese negali būti laikomas būtinu ginčui pagrindinėje byloje išspręsti, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį.

- 27 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nacionalinis teismas mano, jog būtina, kad Teisingumo Teismas išaiškintų ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Chartijos 47 straipsnį, atsižvelgdamas į abejones, kilusias nacionaliniam teismui nagrinėjant remiantis nacionaline teise jame pareikštą *actio popularis*, dėl su teisėjų skyrimo procedūra susijusių nacionalinių nuostatų atitikties minėtoms Sąjungos teisės nuostatomis.
- 28 SESV 267 straipsnyje įtvirtinta prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra yra būtent Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų tiesioginio bendradarbiavimo procedūra. Vykstant šiai procedūrai, kuri grindžiama aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo kompetencijos atskyrimu, bet koks bylos faktinių aplinkybių vertinimas priskirtinas nacionalinio teismo kompetencijai; jis, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes, vertina ir prejudicinio sprendimo reikalingumą savo sprendimui priimti, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikšmingumą, o Teisingumo Teismas turi teisę aiškinti Sąjungos nuostatas ar spręsti dėl jų galiojimo tik remdamasis nacionalinio teismo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis (2017 m. spalio 25 d. Sprendimo *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, 27 punktas ir 2018 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Dell’Acqua*, C-370/16, EU:C:2018:344, 31 punktas).
- 29 Šiuo klausimu Teisingumo Teismo užduotį reikia skirti pagal tai, ar jam pateikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kaip šiuo atveju, ar pareiškiamas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo konstatavimo. Iš tiesų, nors nagrinėdamas ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo Teisingumo Teismas turi patikrinti, ar Komisijos arba kitos valstybės narės nei ta, dėl kurios pareikštas ieškinys, ginčijama nacionalinė priemonė ar veiksmai prieštarauja Sąjungos teisei (bendraja prasme ir nenagrinėjant ar nacionaliniuose teismuose sprendžiamas dėl jų kilęs ginčas), Teisingumo Teismo užduotis vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai yra padėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui priimti sprendimą konkrečioje jo nagrinėjamoje byloje (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny*, C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 47 punktas).
- 30 Taip pat reikia priminti, kad nors per prejudicinę procedūrą Teisingumo Teismas neturi priimti sprendimo dėl nacionalinės teisės nuostatų suderinamumo su Sąjungos teisės normomis, jis vis dėlto yra kompetentingas pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui bet koki su ta teise susijusį išaiškinimą, leidžiantį šiam įvertinti tokį suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (2010 m. sausio 26 d. Sprendimo *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, 23 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atlikti tokį vertinimą, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo pateiktą išaiškinimą.
- 31 Darytina išvada, kad reikia atmesti šio sprendimo 26 punkte nurodytą Lenkijos vyriausybės prieštaravimą, pagal kurį atsakius į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo šioje byloje pagal SESV 267 straipsnį pateiktus klausimus būtų apeinami SESV 258 ir 259 straipsniai.
- 32 Antra, Lenkijos vyriausybė teigia, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, pagal kurią valstybės narės privalo nustatyti veiksmingas teisių gynimo priemonės Sąjungos teisei priklausančiose srityse, nekeičia kompetencijos suteikimo principo esmės ar Sąjungos kompetencijos apimtį. Priešingai, ši nuostata grindžiama prielaida, kad, jeigu Sąjunga neturi kompetencijos teismų sistemos organizavimo srityje, valstybės narės turi paskirti kompetentingus teismus ir numatyti tinkamas procesines normas, skirtas užtikrinti iš Sąjungos teisinės tvarkos kylančių teisės subjektų teisių apsaugai. Taigi iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos negalima kildinti jokios konkrečios taisyklės, reglamentuojančios teisėjų skyrimą ar nacionalinių teismų organizavimą. Dėl Chartijos 47 straipsnio

pažymėtina, kad šiuo atveju jis netaikytinas. *Repubblica* pareiškė *actio popularis*, tačiau nesirėmė iš Sąjungos teisės kylančia subjektine teise. Taigi šiuo atveju nėra Sąjungos teisės „įgyvendinimo“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

- 33 Šiuo klausimu pakanka pažymėti, kad Lenkijos vyriausybės pateikti prieštaravimai iš esmės susiję su pačia Sąjungos teisės, būtent ESS 19 straipsnio ir Chartijos 47 straipsnio, taikymo sritimi, taigi, ir su šių nuostatų aiškinimu. Vadinasi, tokie su pateiktų klausimų esme susiję argumentai iš esmės negali lemti šių klausimų nepriimtino (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 80 punktas).
- 34 Taigi pateikti prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl pirmojo klausimo

- 35 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad jie gali būti taikomi byloje, kurioje nacionalinis teismas nagrinėja nacionalinėje teisėje numatytą ieškinį, kuriuo siekiama, kad šis teismas priimtų sprendimą dėl nacionalinių nuostatų, reglamentuojančių valstybės narės, kuriai priklauso minėtas teismas, teisėjų skyrimo tvarką, atitiktis Sąjungos teisei.
- 36 Kalbant, pirma, apie ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos dalykinę taikymo sritį, reikia priminti, kad ši nuostata taikoma „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ neatsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis valstybės narės įgyvendina šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 29 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 111 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą kiekviena valstybė narė turi, be kita ko, užtikrinti, kad institucijos, priskirtos prie jos teisių gynimo priemonių Sąjungos teisei priklausančiose srityse sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, ir dėl to galinčios priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 112 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Šiuo klausimu neginčijama, kad Maltos teisėjai gali priimti sprendimą dėl klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu, ir kad pagal Sąjungos teisę jie priskirti prie Maltos teisių gynimo priemonių „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“ sistemos kaip „teismai“, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, todėl šie teismai turi atitikti veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 114 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Be to, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir šio sprendimo 9–11 punktų matyti, kad į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą kreiptasi su nacionalinėje teisėje numatyta ieškiniu, kuriuo *Repubblica* ginčija nuostatą dėl Maltos teisėjų skyrimo tvarkos atitiktį, be kita ko, Sąjungos teisėje nustatytiems valstybių narių teismų sistemos nepriklausomumo reikalavimams. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa taikytina nagrinėjant ieškinį, kuriuo siekiama užginčyti nacionalinės teisės nuostatą, kurios, kaip teigiama, gali daryti poveikį teisėjų nepriklausomumui, atitiktį Sąjungos teisei (pagal analogiją žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 11–13 ir 46–52 punktus).
- 40 Antra, kalbant apie Chartijos 47 straipsnį, reikia priminti, kad šioje nuostatoje, kurioje dar kartą patvirtintas veiksmingos teisminės apsaugos principas, įtvirtinta, jog bet kuris asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, buvo pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynimą teisme

(2013 m. birželio 27 d. Sprendimo *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 59 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 87 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 41 Taigi šios teisės pripažinimas konkrečiu atveju, kaip matyti iš Chartijos 47 straipsnio pirmos pastraipos, reiškia, kad asmuo, kuris ja remiasi, remiasi ir Sąjungos teisės užtikrinamomis teisėmis ar laisvėmis (2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisminė apsauga nuo prašymo suteikti informaciją mokesčių teisės srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 55 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 88 punktas).
- 42 Iš nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktos informacijos nematyti, kad pagrindinėje byloje *Repubblika* remiasi teise, kuri, jos manymu, jai suteikta pagal Sąjungos teisės nuostatą. Iš tiesų šioje byloje keliamas klausimas dėl teisėjų skyrimą reglamentuojančių konstitucinių nuostatų atitikties Sąjungos teisei.
- 43 Žinoma, *Repubblika* taip pat ginčija 2019 m. balandžio 25 d. paskyrimų teisėtumą ir bet kokią galimą vėlesnį paskyrimą, kuris neatitinka 2018 m. gruodžio 17 d. Venecijos komisijos nuomonės Nr. 940/2018 rekomendacijų ir ESS 19 straipsnio 1 dalies bei Chartijos 47 straipsnio. Vis dėlto *Repubblika* ginčijimas šiuo klausimu grindžiamas tik tariamu minėtų konstitucinių nuostatų, kuriomis remiantis buvo nuspręsta vykdyti šiuos paskyrimus, neatitikimu Sąjungos teisei, tačiau *Repubblika* nenurodo jokio dėl šių paskyrimų padaryto teisės, kuri jai suteikta pagal Sąjungos teisės nuostatą, pažeidimo.
- 44 Šiomis aplinkybėmis, remiantis Chartijos 51 straipsnio 1 dalimi, Chartijos 47 straipsnis *per se* nėra taikomas pagrindinėje byloje.
- 45 Taigi, kadangi pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą visos valstybės narės įpareigojamos nustatyti teisių gynimo priemonės, būtinas veiksmingai teisminei apsaugai, kaip tai suprantama visų pirma pagal Chartijos 47 straipsnį, Sąjungos teisei priklausančiose srityse užtikrinti, į Chartijos 47 straipsnio nuostatą reikia tinkamai atsižvelgti aiškinant ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą (2017 m. birželio 14 d. Sprendimo *Online Games ir kt.*, C-685/15, EU:C:2017:452, 54 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 143 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 46 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji gali būti taikoma byloje, kurioje nacionalinis teismas nagrinėja nacionalinėje teisėje numatytą ieškinį, kuriuo siekiama, kad šis teismas priimtų sprendimą dėl nacionalinių nuostatų, reglamentuojančių valstybės narės, kuriai priklauso minėtas teismas, teisėjų skyrimo tvarką, atitikties Sąjungos teisei. Aiškinant šią nuostatą reikia tinkamai atsižvelgti į Chartijos 47 straipsnį.

Dėl antrojo klausimo

- 47 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis atitinkamos valstybės narės Ministrui Pirmininkui suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus teisėjų skyrimo procedūroje, kartu numatant, kad šioje procedūroje dalyvauja institucija, atsakinga, be kita ko, už kandidatų į teisėjų pareigas įvertinimą ir nuomonės teikimą šiam Ministrui Pirmininkui.

- 48 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, nors valstybių narių teisingumo sistemos organizavimas priklauso šių valstybių narių kompetencijai, vis dėlto įgyvendinamos šią kompetenciją valstybės narės turi laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių įpareigojimų. Tai pasakytina, be kita ko, apie nacionalinės teisės nuostatas, susijusias su sprendimų dėl teisėjų skyrimo priėmimu (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 68 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją bei 79 punktą).
- 49 Pagal ESS 19 straipsnį nacionaliniai teismai ir Teisingumo Teismas turi pareigą užtikrinti visapusišką Sąjungos teisės taikymą visose valstybėse narėse, taip pat teisės subjektams pagal šią teisę suteikiamą teisminę apsaugą (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 108 punktas).
- 50 Kaip nurodyta ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, siekdamas šio tikslo valstybės narės turi nustatyti teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistemą, užtikrinančią veiksmingą teisminę kontrolę Sąjungos teisei priklausančiose srityse, ir užtikrinti, kad teismai, kuriems taikoma ši sistema ir kurie gali priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimus (2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 109 ir 112 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 51 Šiomis aplinkybėmis valstybių narių teismų nepriklausomumas įvairiais aspektais yra ypač svarbus Sąjungos teisinei sistemai (2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Land Hessen*, C-272/19, EU:C:2020:535, 45 punktas). Taigi jis yra būtinas tam, kad tinkamai veiktų teismų bendradarbiavimo sistema, kurią įgyvendina SESV 267 straipsnyje numatytas kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo mechanizmas; šis mechanizmas gali būti inicijuotas tik Sąjungos teisę taikančios institucijos, kuri, be kita ko, atitinka šį nepriklausomumo kriterijų (žr., be kita ko, 2020 m. sausio 21 d. Sprendimo *Banco de Santander*, C-274/14, EU:C:2020:17, 56 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Be to, teismų nepriklausomumo reikalavimas, kuris yra neatsiejamas nuo teismo paskirties, yra pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę apsaugą ir į teisingą bylos nagrinėjimą, numatytos Chartijos 47 straipsnyje, esmė, kuri ypač svarbi, nes yra visų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal Sąjungos teisę, apsaugos ir valstybių narių bendrų vertybių, nurodytų ESS 2 straipsnyje, tarp jų teisinės valstybės vertybės, išsaugojimo garantas (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Simpson / Taryba ir HG / Komisija (Peržiūra)*, C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 70 ir 71 punktus ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 116 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 52 Taigi, nors Chartijos 47 straipsniu prisidedama prie to, kad būtų paisoma kiekvieno subjekto, kuris konkrečiu atveju remiasi iš Sąjungos teisės kylančia teise, teisės į veiksmingą teisminę apsaugą, ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa siekiama užtikrinti, kad kiekvienos valstybės narės nustatyta teisių gynimo priemonių sistema garantuotų veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse.
- 53 Remiantis suformuota jurisprudencija, norint užtikrinti pagal Sąjungos teisę reikalaujamas nepriklausomumo ir nešališkumo garantijas, būtina, kad egzistuočių taisyklės, be kita ko, dėl teismo sudėties, jo narių skyrimo, įgaliojimų trukmės ir nusišalinimo, nušalinimo ir atšaukimo priežasčių, kad teisės subjektams nekiltų jokių pagrįstų abejonų dėl to, ar teismui nedaro įtakos išorės veiksniai, ir dėl jo neutralumo, kai susikerta interesai (2006 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Wilson*, C-506/04, EU:C:2006:587, 53 punktas; 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 66 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 117 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 54 Vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, visų pirma turi būti užtikrintas teismų nepriklausomumas nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylą kolegijos*

nepriklausomumas), C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 124 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 118 punktas).

- 55 Šiuo aspektu svarbu, kad teisėjai būtų apsaugoti nuo išorinės įtakos ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jų nepriklausomumui. Šio sprendimo 53 punkte paminėtos taisyklės pirmiausia turi leisti užkirsti kelią ne tik bet kokiai tiesioginei įtakai, daromai teikiant nurodymus, bet ir netiesioginei įtakai, galinčiai pakreipti atitinkamų teisėjų sprendimus kuria nors linkme (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)*, C-619/18, EU:C:2019:531, 112 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 119 punktas).
- 56 Kalbant, visų pirma, apie sąlygas, kuriomis priimami sprendimai skirti teisėjus, Teisingumo Teismas jau turėjo progą patikslinti, kad vien dėl to, jog atitinkamus teisėjus paskyrė valstybės narės Respublikos Prezidentas, jie netapo nuo jo priklausomi ir negali kilti abejonių dėl jų nešališkumo, jeigu po paskyrimo suinteresuotiesiems asmenims nedaroma jokie spaudimo, o vykdydami savo pareigas jie negauna jokių nurodymų (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 133 punktas ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 122 punktas).
- 57 Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad būtina įsitikinti, jog minėtų sprendimų dėl skyrimo materialinės sąlygos ir procedūrinės taisyklės yra tokios, kad teisės subjektams negalėtų kilti jokių pagrįstų abejonių dėl to, ar atitinkamiems teisėjams po jų paskyrimo nedaroma įtakos išorės veiksniai, ir dėl šių teisėjų neutralumo, kai susikerta interesai, ir kad šiuo tikslu svarbu, kad tos sąlygos ir taisyklės būtų suformuluotos taip, kad atitiktų šio sprendimo 55 punkte primintus reikalavimus (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 134 ir 135 punktai ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 123 punktas).
- 58 Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės dėl ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos iš esmės susijusios su nacionalinės teisės nuostatomis, kuriomis atitinkamos valstybės narės Ministrui Pirmininkui suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus teisėjų skyrimo procedūroje, kartu numatant, kad šioje procedūroje dalyvauja institucija, atsakinga, be kita ko, už kandidatų į teisėjo pareigas įvertinimą ir nuomonės teikimą šiam Ministrui Pirmininkui.
- 59 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, konstitucinės nuostatos dėl teisėjų skyrimo nebuvo pakeistos nuo jų priėmimo 1964 m. iki 2016 m. Konstitucijos reformos, kuria įsteigtas Konstitucijos 96A straipsnyje numatytas Teisėjų skyrimo komitetas. Iki šios reformos Ministro Pirmininko įgaliojimai buvo apriboti tik reikalavimu, kad kandidatai eiti teisėjo pareigas, siekiantys pretenduoti į tokias pareigas, turi atitikti Konstitucijoje numatytas sąlygas.
- 60 Taigi Maltos Respublika įstojo į Sąjungą ESS 49 straipsnio pagrindu būtent remdamasi iki minėtos reformos galiojusiomis Konstitucijos nuostatomis.
- 61 ESS 49 straipsnyje, kuriame numatyta, kad kiekviena Europos valstybė gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare, nurodyta, jog Sąjunga jungia valstybes, laisvai ir savanoriškai pripažįstančias ESS 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, gerbiančias šias vertybes ir išipareigojusias jas skatinti.
- 62 Visų pirma iš ESS 2 straipsnio matyti, kad Sąjunga yra grindžiama tokiomis vertybėmis, kaip teisinė valstybė; jos yra bendros valstybėms narėms visuomenėje, kurioje, be kita ko, vyrauja teisingumas. Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad valstybių narių ir, be kita ko, jų teismų tarpusavio pasitikėjimas

grindžiamas esmine prielaida, kad valstybės narės dalijasi daugeliu bendrų vertybių, kuriomis grindžiama Sąjunga, kaip nurodyta šiame straipsnyje (šiuo klausimu žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK), EU:C:2014:2454, 168 punktą ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 30 punktą).

- 63 Darytina išvada, kad tai, jog valstybė narė laikosi ESS 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių, yra naudojimosi visomis iš Sutarčių taikymo šiai valstybei narei kylančiomis teisėmis sąlyga. Taigi valstybė narė negali pakeisti savo teisės aktų taip, kad sumažintų teisinės valstybės vertybės, kuri įtvirtinta, be kita ko, ESS 19 straipsnyje, apsaugą (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 108 punktą).
- 64 Taigi valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų išvengta bet kokio jų teisės aktų, reglamentuojančių teisingumo vykdymo sistemos organizavimą, regreso šios vertybės atžvilgiu, ir nepriimti teisės normų, kurios pažeistų teismų nepriklausomumą (pagal analogiją žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Išduodančiosios teisminės institucijos nepriklausomumas)*, C-354/20 PPU ir C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, 40 punktą).
- 65 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas iš esmės jau yra nusprendęs, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su teisingumo vykdymo sistemos organizavimu, dėl kurių atitinkamoje valstybėje narėje gali būti sumažinta teisinės valstybės vertybės apsauga, visų pirma susijusios su teismų nepriklausomumo garantijomis (šiuo klausimu žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982 ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153).
- 66 Kita vertus, tokios institucijos, kaip Teisėjų skyrimo komitetas, įsteigtas po 2016 m. Konstitucijos reformos pagal Konstitucijos 96A straipsnį, dalyvavimas teisėjų skyrimo procedūroje iš esmės gali prisidėti prie šios procedūros objektyvumo užtikrinimo, apribojant Ministro Pirmininko diskreciją įgyvendinant jam šioje srityje suteiktus įgaliojimus. Ši institucija taip pat turi būti gana nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių ir nuo institucijos, kuriai ji turi pateikti nuomonę dėl kandidatų eiti teisėjo pareigas įvertinimo (pagal analogiją žr. 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 137 ir 138 punktus ir 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – skundas)*, C-824/18, EU:C:2021:153, 124 ir 125 punktus).
- 67 Šiuo atveju atrodo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos teisės normos gali užtikrinti Teisėjų skyrimo komiteto nepriklausomumą nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžių. Tas pats pasakytina apie Konstitucijos 96A straipsnio 1–3 dalyse įtvirtintas teisės normas, susijusias su šio komiteto sudėtimi ir politikams nustatytu draudimu jame posėdžiauti, Konstitucijos 96A straipsnio 4 dalyje nurodytą komiteto nariams nustatytą pareigą veikti visiškai savarankiškai ir nepriklausomai nuo jokių kitų asmenų ar institucijų nurodymų ar kontrolės, taip pat šio komiteto pareigą paskelbti, už teisingumą atsakingam ministrui pritarus, kriterijus, kuriais jis grindžia savo vertinimus, o tai ir buvo padaryta, kaip savo išvados 91 punkte pažymėjo generalinis advokatas.
- 68 Be to, šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neišreiškė abejonių dėl sąlygų, kuriomis buvo paskirti Konstitucijos 96A straipsniu įsteigto Teisėjų skyrimo komiteto nariai, ar dėl to, kaip ši institucija konkrečiai atlieka savo vaidmenį.
- 69 Taigi panašu, kad Konstitucijos 96A straipsnyje numatyto Teisėjų skyrimo komiteto įsteigimas sustiprina teismų nepriklausomumo garantiją.

- 70 Antra, svarbu pažymėti, kad, kaip, be kita ko, pabrėžia Komisija, nors Ministras Pirmininkas pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės nuostatas turi tam tikrų įgaliojimų skiriant teisėjus, vis dėlto šių įgaliojimų vykdymas ribojamas profesinės patirties sąlygomis, kurias turi atitikti kandidatai eiti teisėjo pareigas; šios sąlygos numatytos Konstitucijos 96 straipsnio 2 dalyje ir 100 straipsnio 2 dalyje.
- 71 Be to, nors tiesa, kad Ministras Pirmininkas gali nuspręsti pateikti Respublikos Prezidentui kandidatūrą, kurios nepasiūlė Konstitucijos 96A straipsniu įsteigtas Teisėjų skyrimo komitetas, vis dėlto tokiu atveju jis privalo pagal Konstitucijos 96 straipsnio 4 dalį ir 100 straipsnio 6 dalį pranešti Atstovų Rūmams apie savo motyvus, taip pat paskelbti pareiškimą visuomenei *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta*, išskyrus, kiek tai susiję su vyriausiojo teisėjo skyrimu. Tiek, kiek Ministras Pirmininkas šiais įgaliojimais naudojasi tik išimtiniais atvejais ir griežtai bei veiksmingai laikosi tokios pareigos motyvuoti, šie įgaliojimai negali sukelti pagrįstų abejonių dėl pasirinktų kandidatų nepriklausomumo.
- 72 Atsižvelgiant į visus šiuos aspektus, nepanašu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos dėl teisėjų skyrimo gali teisės subjektams sukelti pagrįstų abejonių dėl to, ar paskirtiems teisėjams po jų paskyrimo nedaro įtakos išorės veiksniai, visų pirma dėl įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginės ir netiesioginės įtakos jiems, ir dėl jų neutralumo, kai susikerta interesai, todėl šie teisėjai gali būti nelaikomi nepriklausomais ir nešališkais, o tai gali kelti grėsmę pasitikėjimui, kurį demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje teismai turi kelti teisės subjektams.
- 73 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis atitinkamos valstybės narės Ministrui Pirmininkui suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus teisėjų skyrimo procedūroje, kartu numatant, kad šioje procedūroje dalyvauja institucija, atsakinga, be kita ko, už kandidatų į teisėjo pareigas įvertinimą ir nuomonės teikimą šiam Ministrui Pirmininkui.

Dėl trečiojo klausimo

- 74 Atsižvelgiant į atsakymą į antrąjį klausimą, į trečiąjį klausimą atsakyti nereikia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad ji gali būti taikoma byloje, kurioje nacionalinis teismas nagrinėja jame pareikštą nacionalinėje teisėje numatytą ieškinį, kuriuo siekiama, kad šis teismas priimtų sprendimą dėl nacionalinės teisės nuostatų, reglamentuojančių valstybės narės, kuriai priklauso minėtas teismas, teisėjų skyrimo tvarką, atitikties Sąjungos teisei. Aiškinant šią nuostatą reikia tinkamai atsižvelgti į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį.
2. ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis atitinkamos valstybės narės Ministrui Pirmininkui suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus teisėjų skyrimo procedūroje, kartu numatant, kad šioje procedūroje dalyvauja institucija, atsakinga, be kita ko, už kandidatų eiti teisėjo pareigas įvertinimą ir nuomonės teikimą šiam Ministrui Pirmininkui.

Parašai.